



II SAMORZĄDOWY KONGRES INTERNETU I MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH LOCAL SOME'23



W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

str. 6 Podczas posiedzenia 28 listopada Zarząd Związku Miast Polskich przyjął stanowisko m.in. w sprawie funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Rozmawiano też o wspólnym dokumencie Strony Samorządowej na temat oczekiwani gmin, powiatów i województw wobec parlamentu i rządu nowej kadencji.

str. 9 Palącym problemem, wymagającym natychmiastowych prac legislacyjnych, jest zmiana przepisów prawnych dotyczących przekazania kompetencji i realnego wpływu na kształtowanie sieci przedszkoli i szkół samorządom - uważają członkowie Komisji Edukacji ZMP. Podczas spotkania 16 listopada dyskutowali o proponowanych przez samorządy zmianach w oświacie oraz Karcie Nauczyciela, a także oczekiwaniach środowiska samorządowego wobec Sejmu RP X kadencji i przyszłego rządu.

str. 12 Podczas obchodów Dnia Samorządu Terytorialnego Związek Miast Polskich wraz z innymi organizacjami przedstawił „Diagnozy i recepty na główne problemy SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO 2023”. Pisaliśmy wcześniej o finansach, ustroju i oświacie, uzdrowieniu środowiska i transporcie; teraz prezentujemy propozycje zmian w polityce społecznej i ochronie zdrowia.

str. 13 O efektach prac, ale też o dalszej współpracy i planach rozwoju Systemu Monitorowania Usług Publicznych rozmawiali 17 listopada br. w Warszawie uczestnicy konferencji podsumowującej projekt. Jego celem było utworzenie narzędzia informatycznego zapewniającego zintegrowane, wysokiej jakości dane, pozwalające zoptymalizować proces świadczenia usług publicznych.

KRONIKA KRAJOWA

str. 14 Czy kobiety inaczej zarządzają miastami? Dlaczego stosunkowo niewiele jest kobiet – liderów samorządowych? I czy można to zmienić – czy dziś, 30 lat po reaktywacji samorządu, statystyki dotyczące kobiet na eksponowanych stanowiskach się poprawiły? O tym wszystkim rozmawiały prezydentki polskich miast. Panel dyskusyjny odbył się w ramach XVII edycji Smart City Forum 20 listopada 2023 roku w Warszawie, którego Związek Miast Polskich był patronem.

Na okładce:
Kongres Local SoMe'23 we Wrocławiu.

Fot. Archiwum ZMP

Solidna dawka wiedzy i inspiracji
podana w ciekawy sposób

LOCAL
SOME'23

II Samorządowy Kongres Internetu i Mediów Społecznościowych Local SoMe'23 odbywał się 28 i 29 listopada br. we Wrocławiu na stadionie Tarczyński Arena. W tym wyjątkowym wydarzeniu poświęconym skutecznej komunikacji samorządowej wzięło udział aż 550 uczestników. Pierwszy dzień Kongresu zwieńczyła uroczysta Gala, podczas której wręczono miastom, regionom i ich włodarzom Złote Lajki - nagrody przyznawane corocznie przez Związek Miast Polskich i Instytut Badań Internetu i Mediów Społecznościowych za najlepsze osiągnięcia w social mediach.

Kongres był współorganizowany przez Związek Miast Polskich i agencję Samorządowe Internety. Udział w Kongresie dał niepowtarzalną szansę zdobycia wiedzy, nawiązania cennych

ciem, komunikacją, polityką samorządową i szeroko pojętą obecnością w Internecie na poziomie samorządu dzielili się wiedzą i wymieniali poglądy z przedstawicielami działów marketingu i promocji w miastach, rzecznikami prasowymi, specjalistami ds. komunikacji i mediów społecznościowych,

Podsumowanie w liczbach:

- 2 dni
- 550 osób
- 200 samorządów
- 3 keynote speakerów
- 60 prelegentów
- 16 paneli dyskusyjnych
- 13 warsztatów
- 20 laureatów nagród Złoty Lajk

Kongres oferował
aż 5 ścieżek tematycznych:

- Content, Gmina, Miasto, Region
- Wyborcy, Mieszkańcy, Użytkownicy
- Profil prywatny
- Informacja, Dialog, Inwestycja
- Prawo, Technologia, Bezpieczeństwo

decydentami samorządowymi czy radnymi. Witając zebranych Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia, powiedział nie tylko kilka słów o mieście i jego sukcesach, ale zwró-



Kongres, który odbywał się we Wrocławiu, otworzył prezydent miasta, Jacek Sutryk.

Fot. Archiwum ZMP

kontaktów i współtworzenia przyszłości komunikacji samorządowej. Była to znakomita okazja do uzyskania odpowiedzi na pytania nurtujące środowiska samorządowe, a także zaczerpnięcia wielu inspiracji do wykorzystania w pracy, ale i w życiu prywatnym. Podczas dwudniowego Kongresu Local SoMe'23 specjaliści zajmujący się marketin-

giem, komunikacją, polityką samorządową i szeroko pojętą obecnością w Internecie na poziomie samorządu dzielili się wiedzą i wymieniali poglądy z przedstawicielami działów marketingu i promocji w miastach, rzecznikami prasowymi, specjalistami ds. komunikacji i mediów społecznościowych,

Roberta Metsola, przewodnicząca PE w swoim przesłaniu na Kongres powiedział, że „w epoce cyfrowej, gdzie każdy obywatel jest podłączony do smartfona, lokalni urzędnicy, burmistrzowie i radni muszą nadążyć za praktykami społecznymi i nieustannie się uczyć, jak najlepiej wykorzystywać narzędzia komunikacji cyfrowej, aby nawiązywać kontakt z ludźmi, których reprezentują. Korzystanie z narzędzi cyfrowych to nie tylko kwestia wygody. Jest to dla lokalnych liderów kluczowa droga do nawiązania kontaktu ze swoimi wyborcami i lepszego ich zrozumienia. Media społecznościowe czy ratasze wirtualne stanowią fora, na których obywatele mogą wyrażać swoje obawy i opinie. Opanowując te platformy, lokalni politycy zwiększają transparentność, otwierają ścieżki dialogu i wzmacniają społeczeństwo obywatelskie.” Jej zdaniem, biegłość cyfrowa wzmacnia pozycję zarówno lokalnych polityków, jak i obywateli, ale narzędzia te nie mogą stać się środkiem dezinformacji, nienawiści i podziałów. „Musimy informować, a nie wprowadzać w błąd. Tworzyć wspólnotę, a nie dzielić.” – mówiła do uczestników Kongresu R. Metsola.

Jak wykorzystać możliwości internetu
w samorządzie?

Keynote speakerzy mówili o tym, jak tworzyć treści samorządowe, wykorzystując możliwości sztucznej inteligencji. **Artur Kurasiński** (twórca, przedsiębiorca, bloger) uświadamiał, w jak błyskawicznym tempie zmienia się świat nowych technologii. W ciągu ostatnich 12 miesięcy pojawiły się lub gwałtownie rozwinęły narzędzia cyfrowe, takie jak **Chat GPT**, który w 2 miesiące zebrał aż 100 mln aktywnych użytkowników z całego świata. Dla porównania - elektryfikacja 25% gospodarstw domowych w USA zajęła... 50 lat.

Dziś programy związane ze sztuczną inteligencją sprawiają, że praktycznie **każdy może stać się np. utalentowanym grafikiem, twórcą animowanych filmików czy kampanii reklamowych**. Nowe narzędzia usprawniają pracę: mogą robić notatki ze spotkań, przygotować krótkie filmyki z wydarzeń lokalnych, które następnie można opublikować w mediach społecznościowych; mogą też „czytać” newslettery i wyciągać z nich najważniejsze treści – oszczędzają czas pracowników.

Dlatego warto w każdym mieście, nawet niewielkim znaleźć grupę osób, które interesują się nowymi technologiami i powiedzieć im misję wprowadzenia AI (artificial

intelligence) do organizacji. Sztuczna inteligencja wspomaga zmiany, pomaga być bardziej kreatywnym - pomaga osiągnąć poziom wcześniej nieosiągalny. A warto „być na przodzie fali” – przekonywał Artur Kurasiński.

Ocean możliwości

Rafał Szymański, ekspert digital marketingu i kreator kampanii na LinkedIn pokazywał social media, a zwłaszcza LinkedIn jako „ **błękitny ocean możliwości**”, w którym pływają **tłuste ryby**, są **złote skarby** do znalezienia, czyli wszystkie wartościowe kontakty do potencjalnych pracowników czy klientów danego samorządu. Są tam też **rekiny z konkurencji**, które mieszają w głowach mieszkańcom czy wyborcom. Najbardziej niebezpieczne jednak są **syreny z HR-ów**, które wabią najlepszych pracowników. Samorządowiec – idąc dalej morskim porównaniem - to „taka mądra **ośmiornica**, która musi mieć 8 ramion, żeby zmierzyć się ze wszystkimi wyzwaniami”. Ekspert rozprawił się też kolejno z **mitami** funkcjonującymi wśród samorządowców na temat LinkedIna:

- **Nie ma potrzeby działać na tej platformie, bo „tam nie ma naszych wyborców”.** Tymczasem jest tam aż 6,1 mln osób, czyli 40,7% spośród 15 mln pracowników w Polsce - przede wszystkim właściciele firm i ludzie lepiej wykształceni;
- **W polityce, również lokalnej, liczy się tylko Facebook i Twitter.** A jednak badania pokazują, że to LinkedIn wygrywa rankingi zaufania użytkowników, bo tam podpisujemy się imieniem nazwiskiem oraz firmą; poza tym stawia na relacje 1:1 oraz szybko reaguje na fałszywe konta i je usuwa; daje możliwość wyboru, czy chce się widzieć tematy polityczne czy nie;
- **LinkedIn służy tylko do szukania pracy.** Z ankiety przeprowadzonej wśród ponad 20 tysięcy użytkowników wynika, że większość szuka kontaktów, klientów czy partnerów biznesowych; a jednak dla szukających oferuje opcję „open to work”, którą widzą tylko rekruterzy. W tej chwili na LinkedIn w Polsce szuka pracy aż 675 tys. osób. Tylko jednego dnia pojawiło się tam 5,5 tysiąca nowych ofert pracy, a w ostatnim miesiącu było ich 90 tysięcy;
- **LinkedIn to taki Facebook, tylko gorszy.** Tymczasem w ostatnim czasie LinkedIn mocno się zmienił, jest tam np. aplikacja do aktywnej nauki, choćby języków obcych czy wystąpień publicznych; wiadomości gospodarcze. Od października br. wszedł nowy sposób działania algorytmu - ponad 100 zmian opartych o AI, np. tworzy treści na podstawie zainteresowań danego użytkownika, wyszukuje najlepszych kandydatów

do pracy, również wśród tych, którzy nie zaznaczyli, że jej szukają;

• **Jest gorszy niż Facebook czy Twitter, jeśli chodzi o zasięgi**, bo ma tylko 1 mld użytkowników (przy 3 mld na FB). Tymczasem LinkedIn jest skuteczny, pozwala na wielotysięczne zasięgi i to – co ważne – do rzeczywistych osób (a nie fanpage'y) i to w określonych lokalizacjach, np. danego miasta

R. Szymański zlecił badanie profili samorządowych i jego wyniki przekazał w prezencie, aby konkretne miasta mogły je sprawdzić i porównać się z innymi.

Jak skutecznie pozyskać wyborców?

Tego, jak wykorzystać analitykę internetową do precyzyjnego targetowania i skutecznego pozyskiwania wyborców uczył **Rafał Lipka**, ekspert kampanii społeczno-politycznych z agencji Socialtime. Przekonywał o ogromnym potencjale analityki. We współczesnym świecie jesteśmy otoczeni technologią, żyjemy w świecie pełnym liczb, a wszystko, co robimy można zapisać wskaźnikami i otrzymać pewne wartości - informacje. A to daje przewagę.

Warto wykorzystać podstawowe narzędzia, takie jak: google analytics, Facebook, Instagram, Twitter czy LinkedIn (niedoceniane przez większość użytkowników), **które zawierają zaawansowane opcje do podstawowej analizy zachowań odbiorców**. Dzięki niej zaś łatwo poprawić skuteczność komunikacji.

Bazując na podstawowych narzędziach, które każdy ma w swoim smartfonie (wystarczy trochę wiedzy technicznej), możemy dowiedzieć się, skąd pochodzą nasi odbiorcy, ile mają lat, jakiej są płci, z jakich urządzeń korzystają czy jak reagują na różne treści, np. co lajkują, w jakie linki klikają, co publikują i co komentują. Warto wiedzieć, co będzie skuteczne, by nie zmarnować czasu i pieniędzy publikując treści, które nikogo nie poruszają.

Dlatego opłaca się zainwestować w precyzyjne targetowanie, przygotować obraz grupy docelowej, do której chcemy dotrzeć z naszym przekazem. Pierwszym etapem jest określenie celu - co i komu chcemy przekazać. Ważne, by nie komunikować „wszystkiego wszystkim”, ale w strategii komunikacji określić np. 5 różnych grup docelowych (określonych według wieku, zainteresowań, miejsca zamieszkania – konkretnej dzielnicy w mieście czy zachowań, np. korzystania z komunikacji miejskiej itp.). To zwiększa szanse na dotarcie do nich z interesującym ich komunikatem, na który zareagują (lajkiem, komentarzem czy udostępnieniem). **Dotarcie do milionów odbiorców z informacją, która**

do nich nie przemawia, to pieniądze wyrzucone w błoto.

AI szansą dla samorządów - panel

W panelu Q&A „...ale teraz mamy komputer” czy AI przejmie kontrolę nad komunikacją samorządów? eksperci przekonywali, że sztuczna inteligencja może być szansą dla samorządów, aby pracować lepiej i wydajniej, a korzystanie z niej wcale nie będzie związane z redukcją zatrudnienia w urzędach. Ich zdaniem, już dzisiaj należy zacząć się przygotowywać do tej rewolucji i nieuchronnego skoku technologicznego.

A może sięgnąć po KPO?

Uczestniczący gościnnie w tej części Kongresu Jan Olbrycht, dr socjologii, poseł do Parlamentu Europejskiego, powiedział, że pieniądze z KPO dla Polski (60 mld euro, z czego 20% ma być przeznaczone na cyfryzację) mogą pomóc zmierzyć się JST z tym wyzwaniem. Trzeba pamiętać, że są tylko 2 lata na zrealizowanie inwestycji, a środki należy wydać i rozliczyć do 2026 roku. Dlatego na dofinansowanie mogą liczyć gotowe projekty. Na przykład Chorwacja wdrożyła ze środków z KPO system oparty na AI badający przepływy turystyczne. Mówiąc o tym, jak powinno pisać się o funduszach europejskich, europoseł podkreślał, że warto przede wszystkim dobrze określić odbiorcę danego komunikatu i do niego dostosować odpowiedni przekaz, który zawsze powinien być krótki, prosty i zrozumiały. Pisząc o budżecie UE należy po prostu podać, na co będą pieniądze.

J. Olbrycht poinformował też uczestników, że w UE trwają właśnie prace nad uregulowaniem systemowym sztucznej inteligencji, które zakładają, że będą 3 rodzaje wykorzystania AI: zakazane, rejestrowane oraz otwarte, a wszystko po to, żeby obywatele byli lepiej chronieni. Zarówno Artur Kurasinski, jak i Rafał Szymański, mówili o potencjalnych zagrożeniach, które może generować złe wykorzystanie AI (dezinformacja, skupienie wiedzy w niewielkich grupach osób). Wiele środowisk może być też przeciwnych uregulowaniom AI. Jednak eksperci są zgodni, wykorzystanie AI pozwoli usprawnić pracę, zaoszczędzi czas, umożliwi ludziom lepszy rozwój, ułatwi codzienne czynności.

Przeniknie ona do naszego życia jak woda bieżąca czy prąd. O korzyściach z zastosowania sztucznej inteligencji opowiadał Radosław Michalski z UM Wrocławia –

Relacje z niektórych paneli opublikujemy w kolejnych numerach „Samorządu Miejskiego”.



Podczas II Kongresu Local SoMe odbyło się 16 paneli dyskusyjnych.



W spotkaniu uczestniczyło 550 osób reprezentujących m.in. 200 samorządów

Fot. 2x Archiwum ZMP

w czasie pandemii mieszkańcy czuli się lepiej zaopiekowani, dzięki wydajniejszemu ich informowaniu. Z kolei Adam Mikołajczyk z ZMP wskazywał, że implementacja AI do samorządów, szczególnie tych mniejszych, może napotkać na bariery, ponieważ na tym poziomie może brakować sprzętu, szybkiego internetu czy kadry.

Specjaliści od skutecznej komunikacji samorządowej we wszystkich kanałach platform społecznościowych i internetu – Michał Fedorowicz, prezes Instytutu Badań Internetu i Mediów Społecznościowych czy Wojciech Kardyś - dzielili się wiedzą dotyczącą tworzenia angażujących kampanii dla samorządowców. Pokazywali najlepsze praktyki w tworzeniu i zarządzaniu kampaniami dla polityków lokalnych, analizowali strategię i taktyki influencerów, które mogą wykorzystać również samorządowcy.

Uczestnicy mogli wziąć udział w panelach dyskusyjnych i warsztatach tematycznych, podczas których mogli uczyć się od najlepszych w Polsce specjalistów w zakresie skutecznej komunikacji samorządowej we wszystkich kanałach platform społeczno-

ściowych i internetu. Prowadzili je m.in. Michał Fedorowicz, prezes IBIMS-u czy Wojciech Kardyś, wykładowca, ekspert w dziedzinie komunikacji internetowej.

Ze względu na ogromne zainteresowanie i entuzjastyczne recenzje wielu uczestników tegorocznego Kongresu, za rok odbędzie się kolejna edycja Local SoMe.

Informacja o partnerach:

Partnerami strategicznymi kongresu były: TikTok, Open Eyes Economy, Miasto Wrocław, Fundacja Miasto.

Partnerami merytorycznymi kongresu były: Instytut Badań Internetu i Mediów Społecznościowych, Polityka Insight oraz Fundacja Instytut Badań Rynkowych i Ekonomicznych IBRiS.

Patronami paneli dyskusyjnych były: Mazowiecki Urząd Marszałkowski, Socialtime, J.Dauman Legal, Weber Shandwick, Bees & Honey 360, A+V, Grupa EPL oraz Marka Terytorialna.

Patronatu medialnego udzieli-

ły: dziennik „Rzeczpospolita”, „Rzeczpospolita Życie Regionów”, portal rp.pl i [Portal samorządowy.pl](http://Portal-samorzadowy.pl).

Hanna Hendrysiak i Joanna Proniewicz

Opinie uczestników:

Ogrom przydatnej wiedzy, dobra atmosfera i świetna organizacja :)

Merytorycznie, ciekawie jak zwykle!

Solidna dawka wiedzy i inspiracji, podana w wyjątkowo przyjemny sposób, w świetnym towarzystwie ekspertów gotowych dzielić się wiedzą i doświadczeniem. Nie mogę się doczekać kolejnej edycji. Udział w kongresie powinien być obowiązkowy dla wszystkich działów promocji w urzędach. Brawo dla organizatorów i prelegentów! To były wyjątkowe dwa dni w pięknym Wrocławiu.

Ciekawe wydarzenie z dużą różnorodnością zajęć. Te jednak były bardzo nieregularne pod względem poziomu.

Złote Lajki Local-SoMe'23

Pierwszy dzień Kongresu we Wrocławiu, 28 listopada 2023 r, zwieńczyła uroczysta Gala, podczas której wręczono przedstawicielom miast i regionów oraz i ich włodarzom, Złote Lajki, nagrody przyznawane corocznie przez Związek Miast Polskich i Instytut Badań Internetu i Mediów Społecznościowych za najlepsze osiągnięcia w social media.

W tym roku aż 20 laureatów otrzymało tę nagrodę. Oceniana była zarówno jakość treści, jak i zaangażowanie społeczności, które razem tworzą efektywną komunikację w mediach społecznościowych i internecie. Nagrody mają na celu podkreślenie znaczenia i wpływu mediów społecznościowych na życie publiczne i samorządowe. Analiza obejmuje okres ostatnich 12 miesięcy aktywności na różnych platformach mediów społecznościowych. Więcej o zasadach wyboru laureatów - [TUTAJ](#).

Najważniejszą nagrodę - Złoty Lajk Samorządowy w tym roku otrzymała Łódź za innowacyjną interakcję oraz całokształt komunikacji samorządowej z mieszkańcami w mediach społecznościowych.



Oto nagrodzeni w poszczególnych kategoriach:

Złoty Lajk Local-SoMe Love – Nagroda za najbardziej angażującą komunikację samorządową w mediach społecznościowych i internecie

VIDEO



Tarnowskie Góry - w kategorii video profil miejski

Wrocław – w kategorii video profil metropolii

CONTENT

Kalisz - w kategorii content profil miejski

Łódź - w kategorii content profil metropolii

Złoty Lajk Local-SoMe Osobowość –

Nagroda za najbardziej angażującą komunikację samorządową w mediach społecznościowych i internecie

Marek Woźniak, marszałek Województwa Wielkopolskiego - w kategorii profil marszałka

Rafał Trzaskowski, prezydent miasta st. Warszawy - w kategorii profil prezydenta metropolii

Arkadiusz Chęciński, prezydent miasta Sosnowca - w kategorii profil prezydenta miasta

Tomasz Szczerba, burmistrz miasta Włocławek - w kategorii profil burmistrza

Jarosław Szostakowski, radny miasta st. Warszawy - w kategorii profil radnego miasta

Złoty Lajk Local-SoMe Region - Nagroda

za najbardziej angażującą komunikację „wojewódzką” w mediach społecznościowych i internecie

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

Powiat INOWROCŁAWSKI

KULTURA

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego - Nagroda za najbardziej angażującą komunikację wydarzeń kulturalnych województwa w mediach społecznościowych i internecie

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego - Nagroda za najbardziej angażującą komunikację turystyki województwa w mediach społecznościowych i internecie

Złoty Lajk Local-SoMe Unicorn

MIASTO ALGORYTM

GDYNIA - Nagroda za innowacyjność i kreatywność w różnych obszarach komunikacji cyfrowej, w tym łamaniu algorytmów mediów społecznościowych

REŻYSER

OSTRÓW WIELKOPOLSKI - Nagroda za najbardziej oryginalny i kreatywny klip w samorządowych mediach społecznościowych w 2023 roku

MIESZKAŃCY

ZAMBRÓW - Nagroda za najlepsze praktyki, zaangażowanie oraz empatię wobec mieszkańców wyrażaną na profilach miejskich w mediach społecznościowych

SOCIAL MEDIA NINJA

Małgorzata Mańka-Szulik, prezydent miasta Zabrze - Nagroda za najlepsze praktyki w tworzeniu, publikowaniu treści angażujących mieszkańców oraz wyjątkowych działań w mediach społecznościowych

POST ROKU

Miasto i gmina KAŃCZUGA - Nagroda za najbardziej oryginalny i kreatywny post w samorządowych mediach społecznościowych w 2023 roku

Złoty Lajk Local-SoMe EUROPA

WROCŁAW - Nagroda za wysoko zasięgową promocję miasta za granicą poprzez media społecznościowe z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi cyfrowych oraz angażującego contentu

Złoty Lajk Samorządowy Local-SoMe'2023 za najlepszy profil miasta

ŁÓDŹ - Nagroda za innowacyjność, interakcję oraz całokształt komunikacji samorządowej z mieszkańcami w mediach społecznościowych i internecie w 2023 roku



- Jesteśmy bardzo dumni z przyznanych wyróżnień za komunikację prowadzoną w mediach społecznościowych. Nagrodę traktujemy nie tylko jako docenienie codziennych działań informacyjnych i komunikacyjnych, ale także ogromne wyzwanie - podążanie za dynamicznie zmieniającymi się trendami, czy też tworzenie silnie angażujących i kreatywnych treści - mówili Radosław Michalski i Marlena Mazur z Wydziału Promocji Miasta i Turystyki Urzędu Miejskiego we Wrocławiu. - Jak stale podkreślamy - ogromną siłą naszych działań są mieszkańcy. To nie tylko odbiorcy, ale także często twórcy pojawiających się treści. Dzieli się z nami wykonywanymi przepięknymi fotografiami Wrocławia, nagrywają wspiane materiały wideo, pokazują fenomenalną perspektywę turystycznej odsłony Miasta Spotkań.

Zarząd ZMP we Wrocławiu

Nadzieja na konstruktywne partnerstwo z rządem

Podczas posiedzenia 28 listopada Zarząd Związku Miast Polskich przyjął stanowisko m.in. w sprawie funkcjonowania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W stanowisku tym Zarząd wyraził nadzieję, że w nowej kadencji w pracy Komisji zostanie przywrócone konstruktywne partnerstwo strony samorządowej z rządową, a cała Komisja uzyska realne wsparcie w Narodowym Instytucie Samorządu Terytorialnego, który całkowicie zawiódł nadzieje, jakie były w nim pokładane przez jego twórców. Samorządowcy z miast oczekują nowelizacji ustawy z 6 maja 2005 r. o Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego oraz o przedstawicielach RP w Komitecie Regionów UE, w tym objęcia obowiązkowym opiniowaniem przez Komisję projektów poselskich oraz adekwatnego do zakresu prac, stabilnego finansowania Komisji, w tym prac strony samorządowej (na przykład analogicznie jak strony społecznej w Radzie Dialogu Społecznego). Postulują również powołanie – zgodnie z pierwotnym planem – Rady Programowej NIST, w której połowa miejsc przypadnie przedstawicielom ogólnopolskich organizacji samorządowych, a także wprowadzenie wymogu pozytywnej opinii Komisji Wspólnej dla kandydata na dyrektora NIST.

Postulaty ZMP do nowego rządu

Zarząd rozmawiał o **wspólnym dokumencie Strony Samorządowej na temat oczekiwań gmin, powiatów i województw wobec parlamentu i rządu nowej kadencji**. Ustalono, że ZMP zgłosi osobno listę spraw ważnych dla miast. Nie wszystkie bowiem postulaty Związku zostały zaakceptowane przez pozostałe organizacje (np. komunalizacja oświetlenia ulicznego czy ustawa antykrzysowa). Jak podkreślali członkowie Zarządu, nie budzi wątpliwości konieczność decentralizacji. Pełną treść dokumentu publikujemy na str. 7.

Przeciwno pogłębianiu ubytków w budżetach

Zarząd Związku negatywnie zaopiniował poselski **projekt ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych wraz z autopoprawką** przygotowany

przez Konfederację. Ma on na celu podniesienie kwoty wolnej od podatku dla wszystkich do wysokości równej dwunastokrotności minimalnego wynagrodzenia za pracę, ale nie mniej niż 60 000 zł. Negatywna opinia wynika przede wszystkim z tego, że nie uszczegółowiono wskazanych skutków dla JST, nie przedstawiono żadnych kalkulacji i nie zagwarantowano rekompensaty dla JST, a zmiana ta bez wątpienia spowoduje znacznie niższe wpływy do budżetów samorządów z tytułu udziałów w podatku



Członkowie Zarządu podjęli też we Wrocławiu 3 uchwały w sprawie przyznania Medali Honorowych ZMP dla zasłużonych przewodniczących komisji Związku.

Fot. Archiwum ZMP

dochodowym od osób fizycznych, tym samym pogłębienie ubytków.

Bulwersujące zamrożenie wynagrodzeń w samorządach

W sprawie rządowego **projektu ustawy o budżetowej na rok 2024**, Zarząd Związku postanowił przekazać uwagi z miast, prosić o wyjaśnienia autorów regulacji oraz wnieść swoje zastrzeżenia. Projekt ten zawiera zmiany m.in. w zakresie nieotrzymania przez JST również w roku 2024 części rozwojowej subwencji, mechanizmu identyfikacji JST, wobec których nie zostanie zastosowania korekta dochodów z CIT. Zmiana ustawy wprowadza też ograniczenie możliwości zwiększenia pewnych kategorii wydatków, które są określane w obowiązującym prawie do kwoty bazowej osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, np. maksymalne wynagrodzenie pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru (członków zarządu jednostek samorządu terytorialnego, wójtów, burmistrzów, prezydentów miast, a także starostów i wicestarostów oraz marszałków województw i wicemarszałków), diety radnych, wy-

grodzienie osób wchodzących w skład Państwowej Komisji Wyborczej. Bulwersującą sprawą dla przedstawicieli miast zasiadających w Zarządzie ZMP jest właśnie zamrożenie wynagrodzeń w JST i w spółkach komunalnych, które nie ma obejmować jednak całej sfery publicznej, np. sądów czy prokuratur.

Podwyżki dla nauczycieli w całości z subwencji

Samorządowcy zwracali też uwagę na rozbieżności między projektem ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2024 z projektem ustawy budżetowej na rok 2024 w kwestii wynagrodzeń nauczycielskich. W ustawie o budżetowej na rok 2024 średnie wynagrodzenia są obniżone o 5,443% (12,3%-6,857%) w stosunku do projektu ustawy budżetowej na rok 2024. Zarząd zdecydował ponadto, żeby nie opiniować **projektu ustawy Karta Nauczyciela (druk nr 28)**, tylko przygotować własne stanowisko w sprawie wynagrodzeń nauczycielskich. Zdaniem reprezentantów Zarządu podwyżki są jak najbardziej zasadne, ale powinny być finansowane w całości z subwencji. Dodatkowo postuluje się objęcie subwencją oświatową wychowawców przedszkolnych.

„Nie” dla upubliczniania oświadczeń majątkowych współmałżonków

Ożywioną dyskusję wzbudził **poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne oraz niektórych innych ustaw**. Zapisy projektu wkraczają w obszar funkcjonowania organów jednostek samorządu terytorialnego. Regulacja wprowadza wymóg składania i publikacji oświadczeń majątkowych poszerzonych o majątek odrębny małżonków m.in. organów wykonawczych JST. Przedstawiciele miast, widząc wiele mankamentów tego projektu (np. brak związków partnerskich, trudności w ustaleniu majątku drugiej strony), podkreślali szczególnie to, że oświadczenia dotyczące współmałżonków naruszają ich dobra osobiste i prawa obywatelskie oraz że nie powinny być upubliczniane, ponieważ nie dotyczą osób sprawujących funkcje publiczne.

Więcej

Joanna Proniewicz

Oczekiwania samorządów gmin, powiatów i województw wobec Sejmu RP X kadencji oraz nowego rządu

Nowa koalicja – nowe szanse

Organizacje samorządowe z nadzieją przybijają zawiązanie po wyborach parlamentarnych nowej koalicji, która planuje przeprowadzenie ważnych zmian w Polsce. W świetle procesów recentralizacji, jakie miały miejsce w ostatnich latach, niwecząc częściowo pozytywne efekty reform samorządowych, ze szczególną uwagą witamy punkt 23 umowy koalicyjnej, który brzmi: **Strony Koalicji zgodnie popierają decentralizację państwa. Uważamy, że powierzenie samorządom odpowiednich kompetencji wraz z zapewnieniem im stosownych środków finansowych zapewnia zarządzanie maksymalnie blisko ludzi. Będziemy zatem dążyć do przywrócenia samorządom szerokiej autonomii. Wzmocnimy ich dochody własne, m.in. poprzez zwiększony udział w podatku PIT oraz ponowne przyznanie im decyzyjności w tych obszarach, w których w ostatnich latach ją utraciły. Odblokujemy środki z KPO, które pozwolą wreszcie Samorządom na swobodne planowanie kluczowych inwestycji. Skończymy z polityką „tekturowych czeków” jaką uprawiali nasi poprzednicy. Położymy kres praktyce nadużywania instrumentów nadzoru wobec samorządu.**

Jesteśmy gotowi współpracować z nowym rządem w tym zakresie. W ostatnich latach wypracowaliśmy nie tylko postulaty, ale także projekty ustaw, które nie zostały uwzględnione przez dotychczasową większość sejmową. Mogą one stanowić punkt wyjścia do prac legislacyjnych w nowej kadencji. Poniżej przedstawiamy sprawy najważniejsze dla gmin, powiatów i województw. Problemów, które wymagają szybkiego rozwiązania, jest znacznie więcej - będą one zgłaszane przez organizacje samorządowe za pośrednictwem Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, jej zespołów roboczych oraz bezpośrednio do właściwych resortów.

Budżet, finanse JST

1. Przywrócenie subwencji rozwojowej dla JST na 2024 rok poprzez usunięcie z projektu ustawy o budżetowej zapisu o jej zawieszeniu w 2024 r.
2. Zwiększenie subwencji oświatowej na 2024 rok, tak aby pokrywała co najmniej koszty wynagrodzeń wraz z pochodnymi. W dalszym kroku pełna reforma finansowania oświaty, aż do przywrócenia wysokości kwoty subwencji oświatowej do poziomu 3% PKB.
3. Odblokowanie funduszy europejskich na realizację Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz środków na

wdrażanie polityki spójności. Pilne uruchomienie naborów w ramach „Zielonej Transformacji Miast” w KPO, w trybie zgodnym z zapisem punktu B3.4.1 decyzji Komisji Europejskiej, tzn. w formie bezzwrotnych dotacji na inwestycje, z wyjątkiem generujących dochód. Pilna korekta KPO w zakresie planowania przestrzennego i gospodarki wodno-ściekowej.

4. **Objęcie udziałami JST we wpływach z podatku PIT części ryczałtowej tego podatku**¹; zwiększenie udziałów do wysokości zapewniającej przywrócenie poziomu dochodów własnych w budżetach JST sprzed zmian ustawowych, wprowadzanych od 2019 r. (projekt senacki)

5. Zapewnienie w roku 2024 pełnego pokrycia kosztów zadań zleconych gminom (np. USC, sprawy obywatelskie). W dalszym etapie zwrot faktycznie poniesionych kosztów realizacji przez samorządy zadań zleconych za ostatnie 5 lat (na podstawie sprawozdań finansowych).

6. Przygotowanie **zmian dot. podatku od nieruchomości po wyroku TK**²; przegląd ustawowych ulg w podatkach i opłatach lokalnych.

7. Niezwłoczne podjęcie prac diagnostycznych, analitycznych i koncepcyjnych nad odbudową systemu finansów samorządowych, zrujnowanego w ostatnich latach.

Gospodarka komunalna i przestrzenna, transformacja energetyczna

8. **Przywrócenie gminom autonomii w zakresie zatwierdzania taryf opłat za wodę i ścieki**³; likwidacja Wód Polskich, przywrócenie WFOŚiGW charakteru wojewódzkiego.
9. Kontynuowanie programów inwestycji strategicznych w gospodarce komunalnej i lokalnej energetyce, dostępnych na podstawie sprawiedliwych, obiektywnych kryteriów.

10. **Przekazanie samorządom 50% rocznych dochodów budżetu państwa z handlu uprawnieniami do emisji CO₂, z przeznaczeniem na transformację energetyczną gospodarki komunalnej**⁴.

11. Niezbędne zmiany w planowaniu przestrzennym (w tym termin uchwalenia planów ogólnych).

12. **Nowelizacja ustawy o odpadach w zakresie usuwania odpadów niebezpiecznych (art. 26a)**⁵.

Polityka zdrowotna i społeczna

13. Powrót do decentralizacji systemu (w tym finansów) ochrony zdrowia – powiatowe centra zdrowia, szpitale wojewódzkie jako podmioty regionalnej polityki zdrowotnej.

14. **Przywrócenie samodzielności gmin, powiatów i województw w zakresie kształtowania sieci szkół i placówek edukacyjnych**⁶.

15. Podjęcie prac zmierzających do dostosowania polityk publicznych w sferze społecznej do zmieniających się uwarunkowań demograficznych.

Rozwiązania systemowe

16. **Wprowadzenie wymogu obowiązkowego opiniowania przez Komisję Wspólną Rządu i Samorządu wszystkich projektów ustaw wkraczających w sferę funkcjonowania samorządu, w tym projektów poselskich; cofnięcie zmian w ustawie, dot. nowych organizacji JST**⁷.

17. **Zmiany w samorządowym prawie wyborczym: zniesienie niekonstytucyjnego ograniczenia w sprawowaniu przez jedną osobę funkcji organu wykonawczego gminy przez maksymalnie dwie kadencje; przywrócenie możliwości łączenia funkcji organu wykonawczego gminy oraz do organu stanowiącego powiatu albo województwa**⁸; przywrócenie obecności pracownika urzędu gminy w składzie obwodowej komisji wyborczej.

18. Umożliwienie tworzenia związków metropolitalnych oraz związków aglomeracyjnych w miejskich obszarach funkcjonalnych.

19. **Wprowadzenie w ustawach ustrojowych samorządu terytorialnego klauzuli generalnej, stanowiącej realizację konstytucyjnej gwarancji samodzielności gmin, powiatów i województw, w zakresie ich zadań własnych**⁹.

W załączeniu przekazujemy **dokument, przyjęty przez całe środowisko samorządowe 27 maja 2023 roku w Senacie RP**. Prezentujemy w nim najważniejsze sprawy, które najbardziej ograniczają polską samorządność, ukształtowaną na początku okresu przemian ustrojowych w Polsce w sposób, który odbudował podmiotowość i zapewnił rozwój społeczności lokalnych i regionalnych. Dokument zawiera diagnozę sytuacji jednostek samorządu terytorialnego oraz konkretne propozycje jej naprawy, wraz z uzasadnieniem.

Warszawa, 13 listopada 2023 r., w dniu inauguracji X kadencji Sejmu RP i XI kadencji Senatu RP.

¹ Projekt ustawy – zał. 1

² Projekt ustawy – zał. 2

³ Projekt ustawy – zał. 3

⁴ Projekt ustawy – zał. 4

⁵ Projekt ustawy – zał. 5

⁶ Projekt ustawy – zał. 6

⁷ Projekt ustawy – zał. 7

⁸ Projekt ustawy – zał. 8

⁹ Projekt ustawy – zał. 9

Z Komisji Wspólnej...

Podziękowania dla najaktywniejszych ministrów

Strona samorządowa na posiedzeniu Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego 29 listopada br. negatywnie zaopiniowała projekty podziału subwencji oświatowej i rozporządzenia w sprawie opłat za jednorazowe opakowania. Wyróżniła też ministrów, którzy w minionej kadencji parlamentu najlepiej z nią współpracowali.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego podtrzymała negatywną opinię Zespołu ds. Edukacji, kultury i sportu do projektu rozporządzenia w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego na rok 2024.

Zbyt niska subwencja oświatowa

Przedstawiciele strony samorządowej podkreślali, że choć nominalnie subwencja rośnie, to nadal jest zbyt niska w stosunku do realizowanych przez JST zadań oświatowych. - W wielu przypadkach subwencja oświatowa nie wystarcza nawet na sfinansowanie wynagrodzeń nauczycieli – argumentował burmistrz Proszowic **Grzegorz Cichy**, który obecnie z ramienia Unii Miasteczek Polskich pełni funkcję współprzewodniczącego Komisji Wspólnej.

Przedstawiciele strony samorządowej przedstawili też szczegółowe zarzuty do projektu. Dotyczą one m.in. zbyt wysokiego finansowania tzw. edukacji domowej – MEiN ustaliło wagę w wysokości 0,8, co oznacza aż 80% tego, ile jest przekazywane na jednego ucznia w szkole stacjonarnej. Tam zaś koszty związane z utrzymaniem budynku i kadry są nieporównanie wyższe niż w edukacji domowej. Dlatego strona samorządowa zaproponowała (podobnie jak w ubiegłym roku) wagę 0,4, choć z szacunków wynika, że uczeń w edukacji domowej kosztuje nawet mniej i ta wysokość wagi również jest nadmiarowa.

Inne zastrzeżenia dotyczyły m.in. finansowania liceów ogólnokształcących, finansowania szkół przyszpitalnych, środków na zatrudnienie specjalistów w szkołach (m.in. psychologów, pedagogów i logopedów) oraz finansowania Młodzieżowych Ośrodków Wychowawczych.

Bez podniesienia stawki nie ma pozytywnej opinii

Strona samorządowa negatywnie zaopiniowała również projekt rozporządzenia mini-

stra klimatu i środowiska w sprawie stawek opłaty na pokrycie kosztów zagospodarowania odpadów powstałych z produktów jednorazowego użytku z tworzyw sztucznych oraz utworzenia i utrzymania publicznych systemów zbierania tych odpadów. Strona samorządowa postulowała podniesienie przewidzianej w projekcie stawki opłaty z 10 groszy (0,10 zł) za kilogram odpadów do 15 groszy (0,15 zł). Niestety, resort klimatu i środowiska odrzucił postulat, co było główną przyczyną negatywnej oceny projektu. Zdaniem dyrektora Departamentu Gospodarki Opadami, Roberta



Strona samorządowa Komisji Wspólnej negatywnie zaopiniowała m.in. projekt podziału subwencji oświatowej. Fot. MSWiA

Chciuka, podwyższenie opłaty wymagałoby ponownych konsultacji projektu, a rozporządzenie i przewidziane w nim stawki opłat mają wejść w życie 1 stycznia 2024 r. i nie ma już na to czasu.

Przedstawiciele strony samorządowej przypomnieli, że obecną stawkę w wysokości 10 groszy za kilogram odpadów resort ustalił z przedstawicielami przedsiębiorców, bez udziału strony samorządowej. Poza tym, wysokość stawki wymaga jedynie skonsultowania, a nie uzgodnienia z przedstawicielami branży.

Plan ogólny gminy uzgodniony

Wśród pozytywnie zaopiniowanych projektów znalazł się m.in. projekt rozporządzenia w sprawie sposobu przygotowania projektu planu ogólnego gminy. Samorządowcy podkreślali, że zdecydowana większość uwag do tego projektu została uwzględniona lub wyjaśniona, m.in. na specjalnie w tym celu zorganizowanym spotkaniu roboczym z przedstawicielami Ministerstwa Rozwoju i Technologii. Jednocześnie reforma planowania, w tym termin przyjęcia przez JST planów ogólnych powinien zostać przesunięty w czasie.

Co z nagrodami za frekwencję?

Strona samorządowa Komisji Wspólnej domagała się przedstawienia informacji doty-

czących „nagród za frekwencję wyborczą”, które rząd obiecał przed wyborami parlamentarnymi. Przedstawiciele korporacji samorządowych dopytywali, kiedy i na jakich zasadach będą wypłacane pieniądze m.in. dla Kół Gospodyń Wiejskich czy Ochotniczych Straży Pożarnych. Domagali się także przedstawienia regulaminów konkursów określających zasady przyznawania tych nagród. Marek Wójcik, sekretarz strony samorządowej i pełnomocnik Zarządu Związku Miast Polskich ds. legislacji zaznaczył, że środki te winny być podzielone sprawiedliwie, to znaczy bez pomijania największych miast.

- W budżecie państwa są na ten cel zarezerwowane środki w wysokości 1,6 mld zł. I jeśli nawet te pieniądze są w gestii Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, to pytam, gdzie jest resort rozwoju miast, który powinien dbać o interes miast w takim razie? – pytał Wójcik i dodał, że w większości miast frekwencja była bardzo wysoka, zaś w części

funkcjonują również Ochotnicze Straże Pożarne, a nawet Koła Gospodyń Wiejskich.

Strona samorządowa docenia aktywnych ministrów

Posiedzenie było też okazją do podziękowań. Strona samorządowa postanowiła wyróżnić tych ministrów, którzy w minionej kadencji parlamentu najrzetelniej pracowali i najlepiej współpracowali ze stroną samorządową w pracach Komisji Wspólnej oraz jej Zespołów. Wyróżnieni zostali: Paweł Szefernaker, który jako wiceminister spraw wewnętrznych i administracji oraz pełnomocnik rządu ds. samorządu terytorialnego przez ostatnie sześć lat współprzewodniczył posiedzeniom plenarnym Komisji Wspólnej, Maciej Miłkowski, wiceminister zdrowia; Sebastian Skuza, wiceminister finansów oraz Stanisław Swed, wiceminister rodziny i polityki społecznej.

Wiceminister Szefernaker również podziękował za współpracę, która „zawsze narażona jest na różne konflikty wynikające z różnego sposobu patrzenia na wiele spraw (...) Pomimo to i pomimo wielu nadprogramowych problemów, jak pandemia czy konieczność przyjęcia uchodźców z Ukrainy, udało nam się podejmować decyzje z wielkim szacunkiem dla obu stron.”

hh

Z Komisji Edukacji ZMP

W oczekiwaniu na zmiany w oświacie

Palącym problemem, wymagającym natychmiastowych prac legislacyjnych, jest zmiana przepisów prawnych dotyczących przekazania kompetencji i realnego wpływu na kształtowanie sieci przedszkoli i szkół samorządom - uważają członkowie Komisji Edukacji Związku Miast Polskich.

Spotkali się 16 i 17 listopada w Poznaniu, aby dyskutować o proponowanych przez samorządy zmianach w oświacie oraz Karcie Nauczyciela, a także oczekiwań środowiska samorządowego wobec Sejmu RP X kadencji i przyszłego rządu na pierwsze 100 dni.

- Mamy nadzieję, że wraz ze zmianą rządu i parlamentu, przyjdą także korzystne zmiany dla samorządów w dziedzinie oświaty – powiedział otwierając dyskusję w Poznaniu przewodniczący Komisji, Przemysław Krzyżanowski.

Uczestniczący w spotkaniu wiceprezydent Poznania, Mariusz Wiśniewski przypomniał, że według deklaracji przyszłego rządu, sfera edukacji ma zostać wysunięta na czołowe miejsce. – Liczę, że przyszły minister edukacji będzie przede wszystkim szanował partnerów w dyskusji, bo trudno zapomnieć, że wszystkie zmiany w oświacie w ostatnich ośmiu latach były wprowadzone bez dyskusji, bez słuchania kogokolwiek – powiedział zastępca prezydenta Poznania.

Więcej kompetencji, większy wpływ

Po kilkugodzinnej dyskusji, Komisja przyjęła stanowisko, w którym zaraz na początku zauważa, iż palącym problemem prawnym, wymagającym natychmiastowych i zdecydowanych prac legislacyjnych, szczególnie w kontekście nadchodzących zmian demograficznych, przed skutkami których staną niebawem samorządy, jest zmiana przepisów prawnych dotyczących przekazania kompetencji i realnego wpływu na kształtowanie sieci przedszkoli i szkół samorządom. Członkowie tego gremium zauważają, że dotychczas obowiązujący stan prawny krępuje działania samorządów w zakresie racjonalizacji i optymalizacji wydatków, de facto uzależniając ostateczne decyzje od woli organu sprawującego nadzór pedagogiczny, który w żaden sposób nie ponosi odpowiedzialności za finansowanie zadań oświatowych.

Problem uczniów spoza gminy

Kolejną sprawą, która zdaniem członków Komisji wymaga pilnego uregulowania, jest korzystanie z oferty edukacyjnej przez

uczniów nie będących mieszkańcami danego samorządu. Komisja proponuje wprowadzenie regulacji umożliwiających rozliczanie takich uczniów na zasadzie, jaka obowiązuje przy rozliczaniu rzeczywistych kosztów ponoszonych na prowadzenie przedszkoli.

- Drastycznie wzrastające koszty finansowania zadań realizowanych przez szkoły, które w większości samorządów pokrywane są jedynie w ok.50% z subwencji przekazywanej z budżetu państwa, powodują niezadowolenie wynikające z konieczności asygnowania środków z dochodów własnych samorządów w odniesieniu do uczniów niebędących mieszkańcami danej gminy. Problem ten dotyczy zarówno szkół podstawowych, ponadpodstawowych, jak i innych instytucji działających w systemie oświaty (w tym szkolnictwa specjalnego i poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego) – czytamy w Stanowisku.

W opinii Komisji Edukacji, nadchodzące zmiany demograficzne (tj. zdecydowany spadek liczby dzieci urodzonych w poszczególnych rocznikach) wymuszać będą konieczność podejmowania trudnych decyzji. Dotyczyć to będzie chociażby organizacji oddziałów. Dziś przepisy wymagają, by w sytuacji np. 26 uczniów zapisanych do klasy I, dzielić taką grupę na dwa oddziały po 13 osób. Takie sztywne regulacje prawne pozbawiają samorządy możliwości kształtowania polityki oświatowej uwzględniającej oczekiwania społeczne oraz zapisy dokumentów strategicznych samorządów (np. strategię rozwoju).

Wynagrodzenia z budżetu państwa

Komisja Edukacji ZMP w pełni popiera zapowiadane podwyżki dla nauczycieli w wysokości 30%. Jednak jej członkowie zwracają uwagę na konieczność przemodelowania systemu finansowania wynagrodzenia nauczycieli przedszkoli, szkół i placówek oświatowych. Samorządowcy podkreślają konieczność uproszczenia systemu wynagradzania, a także proponują rozważenie innego jego finansowania.

- Proponujemy, aby centralnie ustalone były w formie aktu prawnego powszechnie obowiązującego minimalne stawki wynagrodzenia zasadniczego oraz minimalne stawki dodatków (np. dodatki motywacyjne, funkcyjne, itp.) z jednoczesnym stworzeniem możliwości podnoszenia stawek minimalnych wynagrodzenia zasadniczego i innych składników wynagrodzenia przez poszczególne samorządy. W takim systemie środki finansowe niebęd-

ne na wypłatę wynagrodzeń określonych stawkami minimalnymi przez np. resort edukacji, winny być gwarantowane (wraz z pochodnymi) przez budżet państwa, przekazywany w formie subwencji jednostkom samorządu terytorialnego – piszą członkowie Komisji.

Uszczelnienie finansowania placówek niepublicznych

Przypominają także swój wcześniejszy wniosek, sformułowany i przyjęty podczas posiedzenia Komisji 26 października 2022 roku we Wrocławiu, dotyczący zmian prawnych mających na celu zwiększenie nadzoru nad przedszkolami, szkołami i placówkami niepublicznymi przez np. regulacje odnoszące się do konieczności ewidencjonowania przez podmioty niepubliczne udziału dzieci i młodzieży w zajęciach organizowanych przez nie czy wprowadzenie przepisów dotyczących wymagań kwalifikacyjnych w odniesieniu do nauczycieli zatrudnionych w oświacie niepublicznej, analogicznie do przepisów obowiązujących w przedszkolach, szkołach i placówkach publicznych.

„Nie” dla chaosu, „tak” dla odchudzenia podstawy

Komisja zwraca ponadto uwagę na problemy związane z pojęciami „zamieszkujący” i „zameldowany” w odniesieniu do konieczności ewidencjonowania realizacji obowiązku szkolnego i obowiązku nauki w kontekście prowadzonych naborów do klas pierwszych szkół podstawowych. Planowanie organizacji szkół na kolejny rok z wykorzystaniem danych wykazywanych przez organy meldunkowe gminy, często nie pokrywa się z rzeczywistymi potrzebami w zakresie rekrutacji. To wywołuje chaos finansowy i organizacyjny. Samorządowcy podnoszą sprawę konieczności wprowadzenia uregulowań dotyczących zatrudniania asystentów wielokulturowych w szkołach, a także proponują przywrócenie możliwości przedłużania zajmowania stanowisk dyrektorskich (po wrót do wcześniejszych regulacji w tym zakresie). Ponadto Komisja w pełni popiera zapowiadane zmiany w zakresie „odchudzenia” treści nauczania umieszczonych w podstawie programowej.

Pełna treść Stanowiska przyjętego przez Komisję Edukacji znajduje się **TUTAJ**.

(epe)

Webinarium o taryfach za wodę i ścieki

Jak dobrze przygotować wniosek taryfowy

Podczas bezpłatnego webinaru dla samorządów zorganizowanego 9 listopada 2023 r. przez Związek Miast Polskich i Fundację Miasto, Tymoteusz Mądry, ekspert z Kancelarii Wod-Kan radził m.in., jak przygotować wniosek taryfowy, aby był skuteczny.

W pierwszej połowie 2024 roku kończy się drugi, 3-letni okres obowiązywania taryf wodociągowo-kanalizacyjnych. Większość polskich gmin i przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych stoi więc przed wyzwaniem przygotowania nowych wniosków o zatwierdzenie taryf dla zbiorowego zaopatrzenia w wodę oraz zbiorowego odprowadzania ścieków na okres kolejnych 3 lat.

Problemy branży wod-kan

Temat jest ważny przede wszystkim z powodu skomplikowania całego procesu, a także zaostrej polityki zatwierdzania nowych taryf, prowadzonej przez organ regulacyjny. Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej „Wód Polskich”, które pełniąc tę funkcję, bardzo często odrzucają przedkładane wnioski taryfowe. Wówczas niemożliwe staje się wprowadzenie nowych cen oraz opłat za usługi świadczone przez lokalne przedsiębiorstwa. W czasach galopującej inflacji i niepewności gospodarczej jest to szczególnie problematyczne. Nic więc dziwnego, że postępowania taryfowe bardzo często stanowią oś zażartych sporów między przedsiębiorstwami a organami regulacyjnymi (500 wniosków z negatywną opinią!). Wiele z nich ma też swoją kontynuację w ramach postępowań sądowych. Jak uniknąć takich problemów radził Tymoteusz Mądry, radca prawny w CEO Aspiratio Consulting sp. z o.o. Zwrócił on uwagę, że wyzwaniem jest obecnie nie tylko kolejna perspektywa taryfowa, ale także wzrost cen energii elektrycznej, wybory samorządowe w 2024 roku, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych oraz przelewy burzowe, nieczystości ciekłe i gospodarowanie odpadami.

Remedium na problemy branży wod-kan mogą być odpowiednio i właściwie przygotowane projekty taryf na nowy okres, poparte rzetelnymi obliczeniami. To stwarza dużą szansę na pomyślne przejście przez cały proces i może przyczynić się do

przeforsowania wyższych cen oraz urealnienia przychodów. Zdaniem T. Mądrego, ceny za wodę poniżej 2 zł za 1 m³ oraz za ścieki w granicach 3,90-4,20 zł za 1 m³ nie zapewniają w żaden sposób rentowności dla spółek wod-kan.

Ważne terminy

Ekspert omówił krok po kroku podstawy prawne i obowiązki ustawowe dla przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych dotyczące postępowania taryfowych, elementy wniosku o zatwierdzenie taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków (zawartość uzasadnienia) oraz postępowanie taryfowe. Zgodnie z zapisami ustawowymi, firma wod-kan opracowuje taryfę w sposób zapewniający: uzyskanie niezbędnych przychodów, ochronę odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen i stawek opłat, eliminowanie subsydiowania skrośnego, motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ścieków czy łatwość obliczania i sprawdzania cen oraz stawek opłat.

Odnosząc się do terminu 45 dni, jaki ma regulator na załatwienie wniosku taryfowego, ekspert podkreślał, że liczy się on od dnia złożenia kompletnego wniosku, czyli po uzupełnieniach, do których mogą wezwać „Wody Polskie”. Nakład czasu potrzebny na przygotowanie wniosku taryfowego to ok. 120 dni. Kancelaria Wod-Kan przygotowała darmowy kalkulator, który pozwala dobrze wyliczyć termin rozpoczęcia przygotowania nowego wniosku taryfowego.

Uchwały o dopłatach

W sytuacjach, gdy proponowany wzrost cen jest szczególnie wysoki (powyżej 15-20%), szanse na zatwierdzenie tak skonstruowanej taryfy przez Regionalne Zarządy Gospodarki Wodnej (RZGW) Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie” zdecydowanie maleją. W opinii T. Mądrego, w takim przypadku najlepszym rozwiązaniem jest zastosowanie dopłat dla odbiorców do ceny wody lub ścieków z budżetu gminy (w formie uchwały), które będą czynnikiem pozytywnym w postępowaniu taryfowym. Dzięki takiemu zabiegowi można obniżyć końcową cenę do poziomu akceptowalnego przez

„Wody Polskie”, a zarazem uzyskać zatwierdzenie taryf zgodnych z proponowanymi stawkami. To ciekawy instrument poprawiający pozycję negocjacyjną wobec organów regulatora.

Dodatkowe grupy taryfowe

Warto pamiętać również, że choć nie wynika to bezpośrednio z przepisów prawa, RZGW zaczęły wymagać od przedsiębiorstw wod-kan wyodrębnienia we wnioskach taryfowych dodatkowej grupy taryfowej dla odbiorców usług zbiorowego dostarczania wody. „Wody Polskie” wskazują, że w celu prawidłowego wyodrębnienia grup taryfowych z uwzględnieniem opłaty abonamentowej, należy każdorazowo wyodrębnić osobną grupę taryfową uwzględniającą odbiorców usług, którym dostarczana jest woda w celach wykorzystania jej w określonych w art. 22 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (publiczne studnie, fontanny, zraszanie ulic i cele p-poż).

Konieczne plany rozwoju sieci

Aby koszty przedsiębiorstw wod-kan związane z planowanymi nowymi inwestycjami zostały przez regulatora uwzględnione, konieczne jest ich wskazanie w wieloletnich planach rozwoju i modernizacji sieci. Brak tego planu często skutkował do tej pory odmową podwyżek, nawet jeżeli były uzasadnione. Wśród dobrych praktyk, które wskazywał radca prawny, jest ponadto współpraca z właścicielem (czyli JST). Brak takiej zgody ze strony gminy czy miasta może doprowadzić do negatywnego rozstrzygnięcia „Wód Polskich”. T. Mądry radził też, aby zadbać o ewidencję księgową, co może okazać się niezbędne, aby wydzielić koszty stałe i zmienne, przychody związane z poszczególnymi rodzajami działalności przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego. Ze względu na ryzyko przewlekania postępowań, co jest niekorzystne z punktu widzenia prowadzenia budżetu i całej działalności, warto przystąpić do sporządzania wniosku w najszybszym możliwym terminie. Ekspert podkreślał również, że warto się odwoływać oraz - gdy to uzasadnione - występować o skrócenie aktualnie obowiązującej taryfy. Chociaż postępowanie nie jest proste i wymaga skupienia się na przejrzeniu całego procesu, to i tak warto, szczególnie że nie wiąże się to z paraliżem do czasu rozstrzygnięcia sporu (obowiązuje bowiem stara taryfa).

Więcej informacji w PREZENTACJI - **TUTAJ**.

(jp)

Jak uzyskać samowystarczalność energetyczną?

Energetyka obywatelska

Transformacja energetyczna – to już nie wybór, ale konieczność – wobec rosnących kosztów energii oraz negatywnych skutków zmian klimatycznych. Odpowiedzią na wyzwania, jakie stoją przed samorządami, może być energetyka obywatelska.

Zwrot ku „zielonej gospodarce”, stał się zjawiskiem globalnym i opiera się na bardziej efektywnym wykorzystaniu energii oraz stopniowym zastępowaniu paliw kopalnych czystymi źródłami energii.

Przed samorządami staje poważne wyzwanie – w jaki sposób skutecznie ją przeprowadzić? Obserwowany w ostatnich latach kryzys na rynku energetycznym pokazał, że **bezpieczeństwo energetyczne** należy traktować jako priorytet.

Jednym ze sposobów na zapewnienie takiego bezpieczeństwa są inicjatywy wpisujące się w **energetykę obywatelską**.

„Energetyka obywatelska to system, w którym osoby prywatne, organizacje, instytucje i przedsiębiorstwa spoza sektora energetycznego biorą czynny udział w wytwarzaniu, przesyłaniu i zarządzaniu energią. To lokalna i małoskalowa produkcja energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych oraz wykorzystywanie rozwiązań podnoszących efektywność energetyczną. Energetyka obywatelska to także uczestnictwo lokalnych społeczności w większych projektach OZE. To również budowanie lokalnych alternatyw dla scentralizowanego i zdominowanego przez wielkie spółki systemu energetycznego.” (Źródło: CEE Bankwatch Network (2015), Energetyka obywatelska, przewodnik dla samorządów po inwestycjach w odnawialne źródła energii i efektywności energetycznej).

Polegają one na aktywnym uczestnictwie w rynku energetycznym podmiotów niezwiązanych z energetyką zawodową – m.in. jednostek samorządu terytorialnego, spółdzielni mieszkaniowych, społeczności sąsiedzkich, czy też małych i średnich przedsiębiorców.

Celem energetyki obywatelskiej jest **zapewnienie społeczeństwu pełnego uczestnictwa w rynku energetycznym** – wytwarzaniu energii, jej dystrybucji, obrocie nią oraz jej magazynowaniu. Postulaty te nie wynikają tylko z pobudek klimatycznych, ale również finansowych. Pieniądze przeznaczone na energię (ciepłą i elektryczną) w ramach energetyki obywatelskiej zostają w lokalnych społecznościach. Od czego więc zacząć? Jak wykorzystać technologie OZE w dążeniu do niezależności energetycznej? Jakie wyzwania wiążą się z założeniem formy organizacyjno-prawnej energetyki obywatelskiej? O tym

mówiono 9 listopada podczas otwartego webinaru dla samorządów, który zorganizował Związek Miast Polskich we współpracy z Fundacją Miasto.

- *Energetyka obywatelska ma stanowić alternatywę dla tradycyjnego systemu energetycznego opierającego się na scentralizowanej produkcji energii w nielicznych elektrowniach o dużej mocy, spalających paliwa kopalne lub wykorzystujących energię jądrową* – mówił podczas webinaru Tymoteusz Mądry, radca prawny Aspiratio Legal. - *Rosnąca świadomość zmian klimatycznych, jak również następujące kryzysy energetyczne ujawniły istotne wady tradycyjnej energetyki, a więc dużą podatność na zakłócenia łańcucha dostaw, uzależnienie od wyczerpujących się paliw kopalnych, a także wysoką emisyjność wpływającą na zmiany klimatu oraz awaryjność systemu przesyłowego.*

Tymczasem energetyka obywatelska zapewnia realizację postulatu zrównoważo-

ku energetyce obywatelskiej i ku odnawialnym źródłom energii.

Wśród zasadniczych korzyści wynikających z inwestycji w instalacje OZE, T. Mądry – obok obniżenia kosztów energii – wymienił możliwość wytwarzania energii elektrycznej oraz ciepłej (instalacje kogeneracyjne) oraz możliwość odpowiedzi na nadchodzące obciążenia związane z przeciwdziałaniem zmianom klimatu. Takie rozwiązania stwarzają ponadto możliwość elastycznego zarządzania popytem i podażą energii (magazyny energii, większa liczba odbiorców). Instalacje OZE to także budowa wizerunku samorządu nowoczesnego, otwartego, troszczącego się o środowisko, co przekłada się na jakość życia mieszkańców.

Dla samorządów kluczowe jest poszukanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób do tego zagadnienia podejść? Tu warto zastanowić się, jakie aktywa, atuty może wykorzystać gmina przy OZE, aby osiągnąć optymalizację energetyczną.

- *Na nieruchomościach posiadanych przez gminę mogą zostać posadowione panele fotowoltaiczne oraz inne rodzaje instalacji OZE* – zwracał uwagę podczas webinaru Tomasz Marzec z Wydziału Prawa i Administracji UAM. - *Gminy, jako podmioty o dużym zużyciu energii, mogą dużo zaoszczędzić na autokonsumpcji energii elektrycznej. Z kolei dzięki magazynom energii można równoważyć „skokowe” zapotrzebowanie na energię. To jednak póki co rozwiązanie przyszłościowe, technologia kosztowna i dopiero wdrażana.*

Aby faktycznie zoptymalizować koszty energii, kluczowe jest zwrócenie uwagi na dwa aspekty przyszłej inwestycji: technologię oraz moc instalacji (kluczowe – warunki techniczno-przyrodnicze, zapotrzebowanie, kapitał, którym dysponujemy) oraz wybór właściwego modelu prawnego – biznesowego.

Podczas webinaru omówione zostały szczegółowo formy organizacyjno-prawne energetyki obywatelskiej opisane w polskim prawie. Są to:

1. Prosument energii odnawialnej
2. Prosument zbiorowy energii odnawialnej
3. (Prosument wirtualny energii odnawialnej)
4. Spółdzielnia energetyczna
5. Klaster energii
6. Obywatelska społeczność energetyczna.

Można się z nimi zapoznać w **materiałach prezentowanych podczas webinaru**. Znajduje się tam także omówienie programów finansowania energetyki obywatelskiej oraz działania, jakie można podjąć, aby zwiększyć szanse na uzyskanie dofinansowania.

(epe)

Jak rozwiązać problemy samorządów (4)

Diagnozy i recepty na politykę społeczną i zdrowie

Podczas obchodów Dnia Samorządu Terytorialnego 27 maja 2023 r. w Senacie RP Związek Miast Polskich i Unia Metropolii Polskich wraz z innymi organizacjami - Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Województw RP, Związkiem Gmin Wiejskich RP, Ogólnopolskim Związkiem Pracodawców Szpitali Powiatowych, Ogólnopolską Federacją Organizacji Pozarządowych oraz Instytutem Badań Oświatowych - przedstawiły „Diagnozy i recepty na główne problemy SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO 2023”.

W dokumencie zaprezentowanym w Senacie zostały pokazane tylko najważniejsze sprawy, które najbardziej ograniczają polską samorządność. Pisaliśmy wcześniej o finansach, ustroju i oświacie, uzdrowieniu środowiska i transporcie, a teraz pokażemy diagnozę i propozycje zmian w polityce społecznej i ochronie zdrowia.

Przeciwdziałać kryzysowi demograficznemu

Nowy wymiar lokalnej polityki społecznej, jakim stała się pomoc uchodźcom wojennym z Ukrainy, zdominował w ostatnim czasie inne problemy, w tym związane ze skutkami inflacji, kryzysem demograficznym i postępującym starzeniem się populacji, zwłaszcza miast. Sztandarowy program 500+, który nie przyniósł założonych efektów, został szybko wdrożony dzięki ogromnemu wysiłkowi gmin, a następnie – gdy już dobrze działał – został im odebrany, by beneficjenci wiedzieli, że to rząd, a nie burmistrz, daje im pieniądze. Działania socjalne rządowego centrum są mało skuteczne, nie tylko w zakresie przeciwdziałania kryzysowi demograficznemu. Polityka społeczna państwa pomija wyzwania, jakie wynikają z niezwykle trafnej prognozy demograficznej GUS. System prawny,

skonstruowany ponad ćwierć wieku temu, zakładał priorytety, które się zdezaktualizowały, ale nie jest dostosowywany do nowych wyzwań. Przepisy są wciąż przereglowane i powodują, że pracownik socjalny jest przede wszystkim urzędnikiem, a nie asystentem osób będących w potrzebie.

Konieczne nowe polityki i strategie

Co może być skuteczną receptą na uzdrowienie tej sytuacji? Środowisko samorządowe ma kilka pomysłów. Przede wszystkim należy opracować i przyjąć nową politykę społeczną państwa, odpowiadającą na szybko zmieniające się wyzwania demograficzne, a także przemyślaną politykę migracyjną państwa, która pozwoli na realne, dostosowane do potrzeb społeczno-gospodarczych uzupełnienie rynku pracy. Trzeba też przywrócić rolę strategiom rozwiązywania lokalnych problemów społecznych, które powinny przygotowywać gminy i powiaty. Niezbędne jest odbiurokratyzowanie systemu pomocy społecznej, zmiana zasad finansowania pobytu mieszkańców w domach pomocy społecznej oraz zreformowanie systemu finansowania orzecznictwa o niepełnosprawności. W opinii samorządowców jest konieczne stworzenie instrumentu finansowego wsparcia i rozwoju rodzicielstwa zastępczego, uregulowanie finansowania opieki pielęgniarstwa i statusu pielęgniarzy w domach pomocy społecznej oraz zreformowanie finansowania środowiskowych domów samopomocy.

Niezbędne zmiany systemowe

Diagnoza środowiska samorządowego dotycząca ochrony zdrowia jest taka, że formalnie zgodna z wyrokiem TK zmiana art. 59 ust. 2 ustawy działalności leczniczej nie zmieniła w żaden sposób sytuacji finansowej szpitali. Systematycznie rośnie poziom niedofinansowania świadczeń medycznych przez NFZ, co pociąga za sobą wzrost finansowej luki zdrowotnej. Warunkiem poprawy sytuacji jest urealnienie wyceny świadczeń, które nie następuje. Zamiast niezbędnych zmian systemowych rząd dosyduje pieniędzy z NFZ, które w niewielkim stopniu łagodzą skutki rosnącego zadłużenia szpitali publicznych. W coraz większej liczbie placówek (oddziałów) występują pogłębiające się braki kadrowe, a dostępność wielu świadczeń dla obywateli spada. Działania zapowiedziane w KPO, których założenia budziły liczne kontrowersje, nie są podejmowane. Bieżące przedsięwzięcia, wspierające szpitalne inwestycje czy wyposażenie SOR-ów, są prowadzone w oparciu o arbitralnie ustalone kryteria, nie gwarantujące równego, sprawiedliwego dostępu do oferowanych środków. Sytuację komplikują następstwa przebiegu pandemii COVID-19: najwyższy w Europie wzrost śmiertelności

oraz skutki ograniczeń w dostępie do innych świadczeń zdrowotnych, które pogorszyły stan zdrowia wielu osób

Urealnić wyceny i wprowadzić lokalne centra zdrowia

Receptą na ochronę zdrowia jest w pierwszej kolejności pilne dostosowanie wyceny świadczeń medycznych do realnych kosztów ich udzielania, a także dostosowanie liczby zakontraktowanych świadczeń do rzeczywistych potrzeb społeczności lokalnej/regionalnej. Konieczne należy przedstawić realną koncepcję modernizacji szpitalnictwa, uwzględniającą rolę szpitali powiatowych (jako lokalnych centrów zdrowia) i regionalnych, których miejsce w sieci publicznych placówek leczniczych musi odpowiadać rzeczywistym potrzebom społeczności lokalnych i regionalnych, określonym przez właściwe organy powiatów i województw. W tym celu niezbędne jest odpowiednie ustawowe umocowanie JST w systemie ochrony zdrowia, zapewniające im realny wpływ na organizację i kontrolę oraz finansowanie samorządowej części tego systemu. Trzeba również zakończyć prace legislacyjne nad projektami ustaw dotyczącymi cmentarzy i chowania zmarłych oraz uregulować kwestie dyżurów aptek. Jest już gotowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, którego celem jest wprowadzenie w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. mechanizmu pośredniej waloryzacji wysokości wynagrodzenia, jakie otrzymują świadczeniodawcy udzielający świadczeń opieki zdrowotnej oraz umożliwienie reprezentatywnym organizacjom świadczeniodawców składania do Ministra Zdrowia wniosków w sprawie dokonania zmiany poziomu lub sposobu finansowania lub warunków realizacji świadczenia gwarantowanego.

Samorządowcy wnioskują o przyjęcie modelu „Szpital powiatowy (konsorcjum szpitali powiatowych) jako lokalne centrum zdrowia” jako całości. Jednym z jego elementów są zmiany dotyczące finansowania i profilaktyki. Nie uda się zmienić sytuacji w ochronie zdrowia, jeśli nie zwiększy się limitów przyjęć na kierunkach lekarskich, nie wprowadzi obowiązku częściowego odbywania praktyk zawodowych osób kształcących się na kierunkach medycznych w lokalnych centrach zdrowia, a także nie wprowadzi zachęt do budowy konsorcjów szpitali i koncentracji zasobów (np. program dotacji na zmianę profilu działania).

Wszystkie te zmiany zostały przygotowane w postaci konkretnych projektów ustaw, które są dostępne TUTAJ.

(jp)

SMUP – konferencja podsumowująca

Projekt szyty na miarę

O efektach prac, ale też o dalszej współpracy i planach rozwoju Systemu Monitorowania Usług Publicznych rozmawiali 17 listopada br. w Warszawie uczestnicy konferencji podsumowującej projekt. Jego celem było utworzenie SMUP.

Jesteśmy w chwili historycznej. Tego typu gigantyczne przedsięwzięcia jak SMUP udają się, gdy instytucje z różnych sektorów współpracują, uzupełniają się kompetencjami, wiedzą i kontaktami. Dopiero połączenie sił daje efekt. Dziś system już działa, ale nasze ambicje idą znacznie dalej. Mam nadzieję, że będziemy dalej rozwijać System Monitorowania Usług Publicznych, działając wspólnie w ramach Zespołu ds. Statystyki Publicznej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, a Rada Statystyki Publicznej obejmie patronat nad tym działaniem - powiedział dr Tomasz Potkański, zastępca dyrektora biura Związku Miast Polskich. Przypomniał też genezę systemu - w latach '90. samorządowcy starli się z rządem o to, kto dysponuje lepszymi danymi na temat samorządu terytorialnego. W wyniku tego powstał System Analiz Samorządowych, jednak po 15 latach i wykonaniu ogromu pracy okazało się, że podejście rywalizacyjne nie sprawdza się. Rozpoczęły się więc przygotowania do stworzenia wspólnego systemu, który będzie podstawą wiedzy, zarówno dla strony samorządowej, jak i rządowej. Potem ruszył wieloletni projekt, realizowany przy wykorzystaniu środków z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa.

Bezprecedensowa współpraca

System Monitorowania Usług Publicznych to narzędzie informatyczne zapewniające zintegrowane, wysokiej jakości dane, pozwalające zoptymalizować proces świadczenia usług publicznych. Powstał w wyniku wspólnych działań, prowadzonych przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Główny Urząd Statystyczny, Związek Miast Polskich oraz Związek Powiatów Polskich. Wspólnym celem tych instytucji było przygotowanie narzędzia, które pozwoli przyjrzeć się, jak świadczone są usługi w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego.

Co daje SMUP?

Dziś system dostarcza wskaźniki monitorujące wybrane usługi publiczne o powszechnym charakterze (generujące największe

koszty oraz te, dla których dostępne były dane umożliwiające naliczenie zestawu wskaźników) świadczone przez gminy i powiaty. Wskaźniki naliczone są w oparciu o precyzyjne algorytmy, jednolicie dla wszystkich jednostek, a także ich grup takich jak powiaty, województwa i regiony. Dzięki temu możliwe jest analizowanie wartości wskaźnika dla gminy na tle powiatu lub województwa.

SMUP to 64 usługi publiczne świadczone przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce w 9 obszarach:

- ochrona środowiska;
- drogownictwo i transport;
- gospodarowanie nieruchomościami;
- inwestycje i budownictwo,
- geodezja i kartografia;
- podatki i opłaty lokalne;
- edukacja;
- lokalna polityka społeczna
- kultura i rekreacja.

Ponadto - dzięki dobrej współpracy z resortem finansów i regionalnymi izbami obrachunkowymi - system zawiera także informacje na temat sytuacji finansowej poszczególnych JST w Polsce.

Dzięki intensywnej współpracy ZMP z Norweskim Związkiem Władz Lokalnych i Regionalnych, polski SMUP wzorował się do pewnego stopnia na norweskim systemie KOSTRA, który rozwija się od blisko ćwierćwiecza i stosuje rozwiązania, które uchodzą za modelowe w Europie.

Projekt szyty na miarę

Jednym z podstawowych założeń było zbudowanie systemu, który ma opisać istniejącą rzeczywistość i dać informacje potrzebne JST. Polski system statystyczny nie zawsze zbierał niezbędne dane; dzięki projektowi udało się rozszerzyć badania Głównego Urzędu Statystycznego, np. o dane dotyczące kosztów poboru wody, odbioru ścieków czy odpadów. - Bez projektu GUS by tego nie badań - mówił dr Marek Pieniążek z GUS. Przypomniał też, że dane trafiające do SMUP pochodzą ze źródeł administracyjnych rejestrów i ewidencji, a nie bezpośrednio od JST, by nie powiększać ich obciążeń sprawozdawczych.

Według założeń, system - oparty na danych ze statystyki publicznej miał być dostępny dla każdego odbiorcy. To swego rodzaju okno, przez które można popatrzeć na poszczególne obszary usług. Aby był dostępny dla obywateli, którzy na co dzień nie zajmują

się statystyką, przybrał formę prostej aplikacji, wręcz swego rodzaju przeglądarki, w którą można wpisać usługę, wskaźnik czy konkretną miejscowość, by dotrzeć do danych. Jest też drugi interfejs dla ekspertów, pozwalający na bardziej skomplikowany wybór JST, zestawianie własnych grup porównawczych czy przygotowanie własnych raportów. Projekt ten wpisuje się w realizację celu GUS, jakim jest stworzenie swego rodzaju spójnego ekosystemu danych w Polsce. W trakcie prac nad nim określono potrzeby zgłaszane przez samorządy, dzięki czemu powstał projekt szyty na miarę potrzeb.

- Dajemy w SMUP wiedzę do podejmowania decyzji, dajemy dane do przygotowywania raportów o stanie gmin, do opracowania sprawozdawczości i przygotowywania ewaluacji lokalnych polityk, programów, również po to, by można się było porównywać - podkreślała podczas konferencji podsumowującej Dominika Rogalińska, dyrektor Departamentu ds. Innowacji w GUS.

Zanim system powstał, zespół projektowy musiał zmierzyć się z wieloma wyzwaniami, o których opowiedział Sławomir Wysocki, ekspert Związku Miast Polskich. Jednym z nich była zmiana sposobu myślenia z „realizowanego zadania” na „świadczone usługi”. Następnym - wybór adekwatnych wskaźników, które można dobrać z danych dostępnych dla statystyki publicznej ze wszystkich JST i zbieranych od pewnego czasu. Potrzebny był też wybór takich usług i wskaźników, aby spełniały oczekiwania odbiorców systemu (obywateli czy ekspertów JST).

- Te wyzwania często budowały ramy i zawężyły pole działań - wyjaśniał Sławomir Wysocki.

- Konferencja to ostatni akord projektu, który ma służyć władzom samorządowym do podejmowania racjonalnych decyzji zarządczych. Jednak ze SMUP będzie korzystać również strona rządowa - powiedział Andrzej Trzęsiara, zastępca dyrektora Departamentu ds. Funduszy Europejskich w MSWiA, a więc ministerstwa, które było liderem projektu.

Teraz, gdy system działa, trzeba pracować nad jego doskonaleniem, bo wciąż zmienia się rzeczywistość: zmieniają się przepisy prawa, usługi i potrzeby JST. Nie da się skonstruować systemu raz na zawsze i tylko go utrzymywać. Ten system musi żyć, a do tego ważna jest dalsza współpraca całej administracji: samorządowej i rządowej, pomimo że projekt się kończy. Cdn.

hh



Prezydentki w samorządzie

Zarządzanie miastem oczami kobiet

Czy kobiety inaczej zarządzają miastami? Dlaczego stosunkowo niewiele jest kobiet – liderów samorządowych? I czy można to zmienić – czy dziś, 30 lat po reaktywacji samorządu, statystyki dotyczące kobiet na eksponowanych stanowiskach się poprawiły?

O perspektywach rozwojowych dla miast i planowaniu miast przyszłości, ich transformowaniu w kierunku smart, ale też o polityce społecznej i równościowej; o angażowaniu mieszkańców, w tym młodych ludzi do życia społecznego, a także o zaangażowaniu miast w przejrzystość i odpowiedzialność za równość oraz równe szanse pracy i awansu – rozmawiały prezydentki polskich miast.

Kobiety do zadań specjalnych

W epoce permanentnego kryzysu, a właściwie – multikryzysów, które się na siebie nakładają – trzeba nie tylko pilnować, by miasto działało, ale też planować jego rozwój i myśleć dwutorowo. Na szczęście – jak powiedziała **Beata Moskal-Staniewska**, prezydentka Świdnicy – kobiety są „wielozadaniowe”, potrafią myśleć o wszystkim naraz – i to jest ich atut. Dzięki temu miasta przez nie rządzone, dobrze sobie poradziły w ostatnich wyjątkowo trudnych latach. Nigdy dotąd w jednej kadencji nie było trzech światowych kryzysów: pandemii, wojny oraz kryzysu energetycznego, którym samorządowcy musieli stawić czoła, przypominała **Beata Klimek**, prezydentka Ostrowa Wielkopolskiego. I podkreśliła, że jednostki samorządu terytorialnego zdały wszystkie te egzaminy celująco. Po raz kolejny okazało się, że samorząd terytorialny jest fundamentem światowego porządku i demokracji: gdy wszystko inne zawodzi, to obywatele zwracają się do lokalnych władz.

- *Kobiety myślą szerzej, więc nasze miasta dobrze sobie poradziły i z pandemią, i z wojną. Udało nam się błyskawicznie stworzyć procedury tam, gdzie ich wcześniej nie było i objąć opieką tych, których trzeba było. To plus naszej kobiecej natury* – dodała **Sabina Nowosielska**, prezydentka Kędzierzyna-Koźla. Co więcej, w czasie kryzysu kobiety potrafią myśleć i działać niestandardowo.

W czasie pandemii COVID 19, miasta zarządzane przez kobiety okazały się przedsięwzięciem. Jak mówi prezydent Beata Klimek, „w czasie kryzysu wciśnięłam szósty bieg inwestycji, bo gdyby nie to, kryzys byłby dużo większy. To nam się bardzo opłaciło.”

Wizja miasta – człowiek w centrum uwagi

Prezydentki podkreślały też dużą rolę planowania rozwoju miast, mimo wszystkich z tym problemów, kryzysów i trudności z przewidywaniem przyszłości. Mówiły o potrzebie wizji miasta, patrzenia z szerszej perspektywy niż rozwiązywanie bieżących problemów. Eksponowały konieczność przygotowywania i wdrażania różnego rodzaju strategii, do których tworzenia trzeba jak najbardziej włączyć mieszkańców. To dla nich przecież miasta mają się zmieniać na bardziej przyjazne, zielone, zdrowe, inspirujące, aktywne, włączające, przedsiębiorcze i pełne życia. I choć to opis miasta, to tak naprawdę dotyczy mieszkańców, którzy je



Kobiety są „wielozadaniowe”, potrafią myśleć o wszystkim naraz – i to jest ich atut. Dzięki temu miasta przez nie rządzone, dobrze sobie poradziły w ostatnich wyjątkowo trudnych latach – mówiły prezydentki miast podczas jednego z paneli dyskusyjnych, jaki odbył się w ramach XVII edycji Smart City Forum. Fot. H. Hendrysiak

tworzą. Atutem kobiet w samorządzie jest empatia i myślenie przede wszystkim o ludziach, którym ma służyć technologia, infrastruktura czy nowe rozwiązania. „Miasto, z którego mieszkańcy korzystają, ma przyszłość”, „miasto postrzegane jako wspólna płaszczyzna, gdzie razem cieszymy się z tego, jakie jest” – to człowiek ma być w centrum uwagi smart city, mówiły prezydentki.

Pieniądże pilnie potrzebne

Po opracowaniu strategii rozwoju miast, przychodzi czas ich realizacji, a na to potrzeba pieniędzy. Tymczasem miasta w ostatnich latach są w coraz trudniejszej sytuacji finansowej, związanej m.in. ze zmianami podatkowymi, wprowadzonymi przez ostatnie ekipy rządzące. Co więcej, zapowiedzi nowego koalicyjnego rządu dotyczące finansów, też nie napawają optymizmem.

- *Kiedy dziś słyszę, że nowy rząd wśród pierwszych zapowiedzi mówi o podniesieniu kwoty*

wolnej od podatku, to jako obywatel się cieszę, ale jako prezydent miasta – jestem przerażona, bo to oznacza, że zabraknie pieniędzy na płace w żłobkach, przedszkolach, instytucjach kultury, na łatanie dziur w drogach i rachunki za prąd – powiedziała **Beata Moskal-Staniewska** i dodała, że liczy na zmiany systemu dochodów JST. Liderki samorządowe liczą też na poprawę legislacji – dobre, stabilne prawo jest niezbędne do sprawnego działania i rozwoju miast.

Polityka równościowa

Na pytanie o to, czy możliwa jest polityka równościowa i zabezpieczenie praw kobiet na szczeblu samorządowym odpowiadała **Aldona Machnowska-Góra**, zastępczyni prezydenta m.st. Warszawy i jednocześnie pełnomocniczka ds. kobiet. Przypomniała, że stolica realizuje Program polityki równościowej, zwany Kartą LGBT. Dzięki niemu udało się osiągnąć pewne sukcesy, np. w Zarządzie Miasta jest więcej kobiet niż mężczyzn, nie ma luki płacowej, jest równy dostęp do stanowisk dyrektorskich.

Aby zapewnić kobietom i mężczyznom równy dostęp do kariery zawodowej, Warszawa wprowadziła Program żłobkowy, w ramach którego nie tylko powstały nowe placówki, ale są one darmowe.

Potrzebna jest też edukacja od najmłodszych lat o tym, że język zmienia postrzeganie rzeczywistości. Jeśli w elementarzu to panie robią zakupy i gotują, to

czy przekłada się to na fakt, że w dorosłym życiu kobiety mają mniejszą odwagę w walczeniu o wyższe zarobki, awans itp. Do zmiany mentalności niezbędna jest determinacja i myślenie holistyczne, podkreślała **Aldona Machnowska-Góra**.

Panel dyskusyjny odbył się w ramach XVII edycji Smart City Forum 20 listopada 2023 roku w Warszawie, którego Związek Miast Polskich był patronem. O tym, jak dużo jest do zrobienia, może świadczyć fakt, że „choć <władza>” jest obszarem, w którym nastąpił największy wzrost udziału kobiet w ciągu ostatnich 10 lat, jest to także obszar, w którym dysproporcja pomiędzy płciami pozostaje największa” – wynika z analizy „Kobiety w polityce” przygotowanej przez Biuro Analiz Senatu RP. Dobrą ilustracją tej tezy było Smart City Forum – tylko jeden panel zgromadził same kobiety, w pozostałych – zdecydowanie dominowali mężczyźni.

hh

Smart City Forum 2023

Turystyka – kolejny etap profesjonalizacji

O receptach miast na sukces turystyczny, ułatwianiu dostępu do produktów i usług turystycznych dzięki nowym technologiom, a także o strategiach rozwoju w obliczu kryzysu i miejskiej polityce turystycznej oraz o tym, czy możliwe jest zarządzanie turystyką zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju rozmawiali przedstawiciele polskich miast – marek turystycznych: Krakowa, Wrocławia, Sopotu i Rzeszowa oraz przedstawiciel resortu turystyki podczas panelu na Smart City Forum.

Turystyka dzisiaj jest na kolejnym etapie swojej profesjonalizacji. Wiele lat minęło od 1841 roku, kiedy Thomas Cook uruchomił pierwsze biuro turystyczne w Wielkiej Brytanii; od 1954 roku, kiedy powstał Disney Land i od 1968 roku, gdy powstał Legoland. To były jedne z pierwszych atrakcji, które zaczęły generować ruch turystyczny, kreując potrzeby ludzi, a przy okazji dając możliwość rozwoju turystyki w miejscowościach, które nie miały naturalnych czy historycznych atrakcji, jakie zawsze przyciągały odwiedzających.

W Polsce dużą cezurą rozwoju turystyki był rok 1989, kiedy uwolnił się potencjał prywatnego biznesu na dużą skalę, który zaczął tworzyć atrakcje i generować ruch turystyczny. Co więcej – wszedł w synergię z miastami, które również zaczęły zarabiać na turystyce.

Wrocław – studium przypadku

Radosław Michalski, dyrektor Wydziału Promocji Miasta i Turystyki we Wrocławiu mówił o rozwoju turystyki po 2012 roku – roku Mistrzostw Europy w piłce nożnej, gdy miasto zaczęło badać i analizować ruch turystyczny. W 2016 roku Wrocław został Europejską Stolicą Kultury, w 2017 – gościł Mistrzostwa Sportów Nieolimpijskich, a w 2018 zwyciężył w europejskim konkursie European Best Destination. To było zwieńczenie wcześniejszych działań, dzięki którym ludzie przyjeżdżali i odkrywali Wrocław. W 2019 roku Wrocław odwiedziło 5,7 mln turystów, z czego 1,6 mln stanowili goście zagraniczni. Zostawili oni w mieście kilka miliardów zł, z których do kasy miasta w formie podatków wpłynęło ponad 300 mln zł. Kolejny rok to pandemia Covid 19, która zatrzymała świat. Dopiero po trzech latach nastąpiło „odbicie”

i zyski planowane w 2023 roku są na poziomie 5,8 mld zł.

Badania ankietowe pokazują, że tym, co sprawia, że turyści wróciliby do Wrocławia, jest klimat i atmosfera tego miasta – uśmiechnięci, otwarci mieszkańcy, dumni z tego, że żyją właśnie tu.

I choć dla miasta zwiększanie liczby turystów oznaczałoby większe wpływy do miejskiej kasy, to jednak Wrocław (i inne miasta, jak Kraków czy Sopot) nie chce tego robić kosztem pogorszenia jakości życia mieszkańców. Zbyt dużo gości – jak to ma miejsce np. w Wenecji czy Barcelonie – wywołuje frustrację mieszkańców i spadek jakości życia. Wobec tego **stawiają na jakość turystyki** – dobrą ofertę kulturalną czy poczucie bezpieczeństwa np. monitorowanie jakości wody, co po katastrofie ekologicznej na Odrze we Wrocławiu ma duże znaczenie.

W ostatnich latach zmieniło się spojrzenie na turystykę – to już nie tylko goście odwiedzający dane miasto, ale też **bardzo ważny element promocji miasta**. Firmy, które szukają nowej lokalizacji na swoje inwestycje, wybiorą takie miejsce, z którego ich pracownicy wyjechali zadowoleni lub do którego chętnie wrócą, jeśli zostali przystąpieni przez firmę na rekonesans przed ulokowaniem inwestycji.

Turystyka wraca do poziomu sprzed pandemii

Jak pokazują dane z pierwszego półrocza br., turystyka wraca do poziomu sprzed pandemii, mówi **dr Dominik Borek**, dyrektor Departamentu Turystyki w Ministerstwie Sportu i Turystyki. Według szacunków, **wydatki w branży turystycznej mogą na koniec br. wynieść 65 mld zł** – to kwota, jakiej jeszcze nigdy Polska nie miała z turystyki. Warto zaznaczyć, że główny ruch turystyczny generują turyści krajowi; zagraniczny ruch jeszcze nie powrócił do stanu z 2019 roku. Duże zmiany przyniosła też wojna w Ukrainie, np. w Rzeszowie, jak mówił **Kamil Czyż**, dyrektor Marki Miasta i Współpracy Międzynarodowej „*od wojny profil turysty w Rzeszowie to dobrze zbudowany mężczyzna do lat 23 w amerykańskim mundurze – bo większość hoteli zajęli żołnierze armii USA*”. W innych miejscowościach hotele i pensjonaty z kolei zajęli uchodźcy z ogarniętej wojną Ukrainy.

Duży jest potencjał rozwoju turystyki biznesowej w Polsce. To tzw. przemysł spotkań, zwany MICE – od angielskich słów:

Meetings, Incentives, Conferences, Exhibitions, które oznaczają: spotkania, imprezy motywacyjne, konferencje oraz imprezy targowe. Turystyka biznesowa oznacza wyższą jakość usług turystycznych, brak sezonowości oraz bardzo wysoką dochodowość.

Postulaty zmian

Polska turystyka potrzebuje zmian, przekonywała **Elżbieta Kantor**, Dyrektor Wydziału Turystyki krakowskiego magistratu, np. wprowadzenia opłaty turystycznej. W 2017 roku Kraków wraz z ZMP przygotował propozycję odpowiedniej zmiany przepisów do ustawy o podatkach i opłatach lokalnych, która jednak nie została przyjęta. Według szacunków Kraków mógłby zyskać na tym nawet 50 mln zł i przeznaczyć je na poprawę komfortu turystów i mieszkańców.

Konieczne są też regulacje dotyczące najmu krótkoterminowego (w Krakowie jest aż 35 tysięcy takich miejsc noclegowych), który powoduje np. ucieczkę zasobu mieszkaniowego i wzrost cen nieruchomości. Konieczne jest wprowadzenie obowiązku wpisywania numeru rejestrowego lokalu przez platformę rezerwacyjną, by je zalegalizować – to pozwoli zmniejszyć „szarą strefę”. Miasta zaś powinny mieć dostęp do zagregowanych danych z tych platform.

Wnioskiem z dyskusji jest potrzeba współpracy miast z resortem sportu i turystyki, by badać ruch turystyczny, gdyż dziś każde miasto robi swoje badania. Powinna też powstać Polityka Turystyczna Państwa, której podstawowym założeniem byłaby elastyczność – bo ostatnie wydarzenia pokazały, że sytuacja z dnia na dzień może się diametralnie zmienić. Ministerstwo podjęło już pewne prace z GUS – odbył się pilotaż badań ilościowych ruchu turystycznego w miastach na podstawie danych z sieci komórkowych i kart płatniczych. Trwają też prace na poziomie UE – za 2 lata wejdzie w życie rozporządzenie, które wprowadzi obowiązek posiadania numeru rejestracyjnego dla kwater najmu krótkoterminowego. Platformy rezerwacyjne będą musiały co miesiąc przekazywać do MSiT informacje o obiektach i ich wykorzystaniu, a stąd – zostaną udostępnione miastom, które zyskają wiedzę i narzędzia do reagowania.

hh



KONFERENCJA INAUGURUJĄCA

SZWAJCARSKO-POLSKI Program Współpracy

WARSZAWA, 12 GRUDNIA 2023 r.

Ramowy program konferencji

13:00-14:00 Rejestracja uczestników oraz lunch

14:00-16:00 Konferencja

Film prezentujący Szwajcarsko-Polski Program Współpracy

Przemówienie powitalne – przedstawiciel Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej

Przemówienie powitalne – przedstawiciel strony szwajcarskiej

Panel dyskusyjny na temat Polsko-Szwajcarskiego Programu Miast

Panel dyskusyjny na temat Programu Badania Naukowe i Innowacje

16:00-16:45 Przerwa kawowa

16:45-17:30 Koncert „Waldemar Malicki. Klasycznie”

17:30-19:30 Bankiet w formie bufetu. Możliwość nawiązywania kontaktów partnerskich pomiędzy uczestnikami polskimi oraz szwajcarskimi.

Na Program Rozwoju Miast przeznaczona zostanie większość wkładu Szwajcarii, bo aż 278,7 mln franków szwajcarskich (dodatkowo 49,182 franków szwajcarskich wkładu Polski, czyli w sumie 327,882 mln franków szwajcarskich). Dzięki tym środkom miasta średnie będą mogły realizować projekty, które przyczynią się do zmniejszenia bezrobocia, wzrostu bezpieczeństwa publicznego, a także inwestycje.

Wykaz miast kwalifikujących się do udziału w naborze do Polsko-Szwajcarskiego Programu Rozwoju Miast – **TUTAJ**

Więcej informacji

